

Erkki Koskenniemi
TT, dosentti
Koskenniemi.fi/EK
13.4.2018

Tunnustuskirjat - mitä ne ovat ja miten niitä luetaan?

Muutamia vihjeitä

Raamatusta ja luterilaisesta tunnustuksesta

Jokaisella kirkkokunnalla on oma uskontunnustuksensa, joko kirjoitettu tai kirjoittamaton. Myös siellä, missä kirjoitettuihin tunnustuksiin ja opinkappaleisiin suhtaudutaan kielteisesti, on todellisuudessa olemassa uskontunnustus. Usein se on silloin sitoutunut tiettyihin voimakkaisiin opettajiin tai pienemmän joukon käsityksiin. Vanhojen kirkkokuntien tavoin myös luterilaisen kirkon tunnustus on pantu kirjoihin ja hyvä niin - nyt ei ole epämääräinen ja häilyvä asia, mitä meidän kirkkomme opettaa. Se on kirjoitettu Raamattuun ja evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjoihin.

Luterilaisessa kirkossa opettajat sitoutuvat Raamattuun ja tunnustukseen. Sillä Raamattua ja tunnustusta ei aseteta rinnakkaiseksi. Raamattu on normi, jolla luterilainen tunnustus arvioidaan. Sitoutuessamme luterilaiseen tunnustukseen me tahdomme sanoa: Me opetamme näin, koska tämä on Raamatun mukaista. Joka opettaa toisin, osoittakoon Raamatusta, että opetamme väärin.

Tunnustuskirjat - liian paksu tiiliskivi?

Tunnustuskirja on kirjakokoelma, joista jokaisella dokumentilla on oma syntyhistoriansa. Sittemmin ne on koottu yhteen luterilaisen kirkon tunnustukseksi.

Saadessasi käsiisi Tunnustuskirjat saatat huokaista kirjan paksuutta. Tarvitset hiukan vihjeitä ja käyttöohjeita ja huomaat huokailleesi turhaan. Tunnustuskirjoja kannattaa lukea - mutta kannattaa tietää, mistä alkaa! Suosittelen seuraavaa järjestystä

1. Monet näistä jo tunnetkin

Ensimmäinen yllätys Tunnustuskirjoja käsisään pitävälle on, että suuri osa "tunnustuskirjoista" on etukäteen tuttuja. Osan niistä osaat ulkoa, osan tunnet osittain ja loppuun pääset helposti kiinni. Aloita kertaamalla nämä osat:

Luterilaiset eivät ole koskaan uskoneet kristinuskon syntyneen 1500-luvulla eikä myöskään hypänneen apostolien ajasta suoraan Lutherin päiviin. Siksi mukana ovat tottakai kolme vanhan kirkon tunnustusta

- Apostolinen uskontunnustus
- Nikaian uskontunnustus
- Athanasiuksen uskontunnustus.

Näiden kanssa samaan nippuun sopii erinomaisesti Lutherin Vähä katekismus. Siinä on poimittu esille kristinuskon keskus - 10 käskyä, uskontunnustus, kaste, ehtoollinen, rippi, Isä meidän -rukous ja hiukan muuta. Näitä meitä kehoitetaan kertaamaan joka päivä.

2. Aukeaa helposti, opit paljon!

Seuraava nippu vaatii astetta enemmän, mutta ei vielääkään ihan hirmuisesti. Nyt tavallinen raamatunlukija alkaa oppia paljon.

Luterilaisen kirkon päätunnustukseksi sanotaan Augsburgin tunnustusta, joka luettiin keisarille 1530. Siinä on lyhyesti esitetty se usko, jota luterilaiset opettivat ja tahtoivat uudistaa kirkkoa.

Merkittävästi rehevämpi on Lutherin kirjoittama Schmalkaldenin uskonkohdat. Kiistojen puhjettua ruhtinas pyysi häntä panemaan uskonkohdat kahteen koriin: toisiin, joista voidaan neuvotella katolisten kanssa ja toisiin, joista ei voi missään tapauksessa antaa periksi. Luther kirjoitti ja toiset kirjoittivat alle. Samaan yhteyteen kuuluu Melanktonin kirjoittama pikkulappu Paavin valta ja johtoasema.

Erinomainen uskon käsikirja on Lutherin Iso katekismus, joka on erityisesti käskyjen kohdalla todella herkullista luettavaa. Tämänkin kun luet, paljon opit!

[Suomalaiselle lukijalle tämän nipun päättää pikkulappunen, Upsalan kokouksen päätös, joka on pohjoismaiden ulkopuolella tuntematon. Se liittyy vaiheeseen, jossa Ruotsi ja sen mukana Suomi v. 1593 määrittivät uskontunnustuksensa. Tämä on historiallisesti hyvin mielenkiintoinen asiakirja.]

3. Järeää tavaraa

Jäljellä on enää kaksi tunnustuskirjaa. Kun pääset tähän asti, olet oppinut paljon. Nyt käyt käsiksi jo kunnan opuksiin. Augsburgin tunnustuksen puolustus (170 sivua) ja Yksimielisyyden ohje (n. 150 sivua) käsittävät kaikkiaan n. 550 tekstisivusta yli puolet.

Augsburgin tunnustuksen puolustuksen historia on ensin tunnettava, jotta kirjaa voi ymmärtää. Luterilaiset luovuttivat keisarille Augsburgin tunnustuksen. Katoliset vastasivat siihen kirjoittamalla kumoamuskirjoituksen (*confutatio*). Melankton vastasi teoksella, joka kumoaa kumoamuksen. - Kaikista tunnustuskirjoista tämä luetaan viimeiseksi ja sitä voi vallan hyvin käyttää vain hakuteoksena ja Augsburgin tunnustuksen selitysteoksena, joka otetaan esille vain tarvittaessa.

Sen sijaan suosittelen hyvin lämpimästi Yksimielisyyden ohjetta jokaiselle, joka tuntee pientäkin viehtymystä teoreettisempaan pohdintaan. Tämän kirjan tausta on melkoinen: Vain vähän Lutherin kuoleman jälkeen keisarin sotajoukot valloittivat lähes koko Pohjois-Saksan. Moni menetti uskon takia asemansa, virkansa tai henkensäkin. Toiset taas taipuivat ja joko luopuivat uskosta tai antoivat periksi osittain. Kuin keisarin sotajoukot lähtivät, jäljelle jäi alue, jolla kristittyjen ihmisten oli vaikea luottaa toisiinsa. Tämän joukon kokosi värikkäiden vaiheiden jälkeen Yksimielisyyden ohje. Se käsittelee silloisia kiistakysymyksiä rauhallisesti, maltillisesti ja raamatullisesti. Kun tätä kirjaa luet, huomaat, etteivät nämä kysymykset ole menettäneet ajankohtaisuuttaan - juuri samoista asioista me keskustelemme raamattupiireissämme. "Miksi turhaan etsiä muualta, kun vastaukset ovat täällä", sanoi eräs kirjan käsiinsä saanut.

4. Eli siis ...

Me elämme aikaa, jolloin ihmiset eivät ole kiinnostuneita dogmeista. Tunnustuskirjoista oppinut tietää, että se on suuri vahinko. Yhä vähemmän on niitä ihmisiä, joita jokainen opintuuli ei heittele, vaan jotka ovat juurtuneet syvästi Raamattuun ja luterilaiseen uskoon. Heitä tarvitaan, sitä kipeämmin mitä vähemmän heitä on. Myös tulevaisuudessa tullaan tarvitsemaan niitä, jotka ymmärtävät asioita ja jotka osaavat ohjata toisiakin Kristuksen ristin juurelle.

Tahdotko sinä olla tällainen ihminen?